

ΣΤΟΝ ΨΥΧΑΡΙΧ

σκέπτεται, λέει, να κάνει μεγάλες οικονομίες. Να ελαττώσει δηλ. θέσεις, να ψαλιδίσει μιστούς, να καταργήσει νομαρχίες και δικαστήρια, και τὰ ρέστα.

Σπουδαία πράγματα δ' αυτά και σημάδια ολοφάνερα πώς τραβάμε ολοταχώς στη χρυσή εποχή που θα καταργηθεί το ρουσφέτι και θα βασιλεύει η δουλειά κ' η τιμιότητα στη χώρα μας.

Μα παναθεακά τες γιά έφημερίδες—κ' έννοούμε δα τις ύπουρικές—πριν καλοχρυσενήσουμε τὰ κανονικά μεταρρυθμιστικά σχέδια του Πρωτόκη, σκοταδίστικα να μάς πούνε πώς δ' αυτά γίνονται μόνο και μόνο γιά να πέσει στά μαλακά μεθαύριο ο Κόδων και να μπορούσε να δηλοκοπήσει στο λαό, λέγοντας του πώς δεν τον άρχεις ή 'Αντιπολίτευση να έφρακώσει το κενό που 'Εθνικό πρόγραμμα του, δημοσιεύει λοιπόν και δώ κ. τίποτ' άλλο!

ΓΙΑ ΤΟ ΔΡΑΜΑ

του Μάρκου Αβγέρη «Μπροστά στους ανθρώπους» στο εφήμερόν της παραμένει βδομάδας δημοσιευθήκανε τ' ακόλουθα:

Μας γράφουν από την Αθήνα ότι ο κ. Χρηστομάχος ανέθεσε στη «Νέα Σικνή» τὸ έργο ενός κ. Ρουσσάκη της Γαλιτίας, του Μ. Αβγέρη. Τὸ έργο αυτό «Μπροστά στους ανθρώπους», είχε επιτυχία μεγάλη. Πιστέ από τότε που πικρήθηκαν οι Κόδωνι του Κκαπίστα, οι Αθηναίοι δεν παρενοχλήσαν σε παρόμοια θεατρική αποκάλυψη. Όλοι οι θεαταί διαλογίστηκαν ότι τὸ έργο έσημαίνει τὴν έμφάνιση ενός ταλάτου δραματικού, νέου, δυνατού, και τὸ ελπίσεται πολλά.

Τὸ δράμα του Μάρκου Αβγέρη τὸ μελετᾶει τώρα ο κ. Ψόνος γιά να δει αν είναι κατάλληλο γιά τὸ Βασιλικό θέατρο. Αν μάς έδινε τὴν άδεια ο κ. Έπιμηλητής των Ανακτόρων θά τὸ ευσταίναμε τὸ δώμα, με τὴν πεποίθηση πάντα πὸς τὸ συσκευάσουμε κατὰ διαλεκτό.

- Ρωμιός = Μπαμπας που χορταίνει βυζαντινὰς νοχταμὲς πιπερὶ γιομάτο λόγια.
- Πατριωτισμός = Σερβικά παθητικά μπροστά στο Κεντρικό Ταμείο.
- Μιδωτριώτης = Άρρωστος που χαι τὴ γλώσσα του ἀκλίμακα.

Δημόκριτος

Έγνωρίζομαστε από παιδιά, τὸν άγκυρῶσα γιατί εἶταν καλή καρδιά, τὸν έχτιμούσα κιόλας γιά τις ιδέες του και τις σκέψεις του που μὲ άρεσαν. Σάν έπῆγα στὸ νησί του ἡ πρώτη κέψη μου εἶπανε να ρωτήσω γι' αὐτόνε.

— Μὴ τὰ ρωτᾶς, μὲ αποκρίθηκε κάποιος, και εκούνησε λυπητερά τὸ κεφάλι του.

Δὲν κατάλαβα τί ἤθελε να μὲ πῆ και ξαναρώ- τησα.

— Ο φίλος σου—μὲ εἶπε—είναι χαμένος άν- τρωπος. Έδυστόχησε.

Ήξερα πὸς εἶταν εμπόρος. Έμπορεύοταν τὰ σπουγγάρια από τὸν κενὸ που πέθανε ο πατέρας του που εἶταν κι αὐτός εμπόρος. Φυσικά ο νοῦς μου πήγ' από εμπόριο. Αν εἰσαδικώθηκα γι' αὐτό, στὰ 17γκα άμικτος και σκορπῶ.

— Και πὸς ρωτᾶτε αὐτό; ξαναρώτησα.

— Πὸς τὸ παθεῖ; δὲν τὸ ξέρεις; τὸ σπουγγάρι δὲ χωρατεύει. Μια άτχηλη άγρὰ να κάνει, λίγο να μὴ προσέξῃς, χάθηκες. Εἶχε αγοράσει μια μεγάλη παρτίδα σὲ τιμὴ που οἱ άλλοι εμπόροι τὴν βρί- σκανε πολύ μεγάλη. Τὸν ξέρεις τὸ φίλο σου Δὲν ἤθελε τίθλιο κανέναν. Δὲ ζητούσε να κερδίσει άκ- μεταλλευόμενος τὴ στενοχώρια τοῦ άλλου. Εἶχε συνείδηση ο φίλος σου γι' αὐτό κ' εἰσατόχησε. Έ- πειτα να τὸ πῶ; Αὐτός δὲν εἶταν γενημένος γιὰ τὸ εμπόριο. Το εμπόριο θέλει άδικία. Τὸν βρίσκαι τὸν άλλονε στὴν άνογη; να τὸν πνίξεις. Τότε γί- νεται πλοῦσιος. Ο φίλος σου πήγαινε με τὸ Εὐαγγέ- λιο. Μὰ με τὸ Εὐαγγέλιο τὴν φυγή του κερδίσει κανένας, όχι και χαρήματα.

Μὲ έκαναν βθεαῖά εντύπωση τὰ λόγια του.

— Εἶταν μεγάλη ἡ ζημία του;

— Μεγάλη λέει; Όσα εἶχε, όλα τάχασε. Πάει και ἡ περιουσία τοῦ πατέρα του, πάνε και τὰ δικά του. Τὸ σπῆτι τὸ μείνει. Τὴν Κυριακή τὸ βγάζουν και αὐτὸ στὸν πλειστηριασμό.

— Και τώρα που βρίσκεσαι;

— Ποιὸς τὸ ξέρει; μήπως γράφει σε κανένα; Τις άλλες εἶτανε στὸ Τριέστι, τώρα άκουσα πὸς βρίσκεται σὲ κάποιο χωριὸ τῆς Γερμανίας. Ξέρω κι εγὼ. Λένε πὸς δὲν ἔχει οὔτε ψωμί.

Έφυγα. Δὲν μπορούσα πιά ν' άκούσω περισσό-

τερα. Τὰ μάτια μου εἶχανε βουρκώσει. Ο κόσμος μου φαίνονταν τόσο μάταιος, τόσο κακός. Κανένα δὲν ἤθελα να ιδῶ. Ἤθελα να μείνω μοναχός. Να μαζέψω τὸ νοῦ μου, να κλάψω κιόλας γιά να ξα- νασάνω λιγάκι. Μὰ γιατί; γιατί να τὸ πάθη αὐτὸ ο φίλος μου; ἔλεγα με τὸ νοῦ μου. Τόσο τίμιος, τόσο καλός και ευγενικός που εἶταν. Δὲν εἶναι λοι- πὸν ο κόσμος γιά τοὺς καλοὺς; και τοὺς τίμιους; Και να συλλογίζομαι πὸς δὲν ἔχει οὔτε ψωμί; πὸς γυρίζει τοὺς δρόμους πεινασμένος. Αὐτός ο μισγα- ναθραμένος, που τὸν εἶχε έναν ο πατέρας του κ' εἰλαχτρούσε γι' αὐτὸν και τὸν κακάρωνε. Πὸς εἶ- τανε τώρα να τὸν ιδῶ. Τὰ μελίγγια μου με ποιοῦ- σαν. Κάτι άνάθραξι μέσα μου. Κάθησα στὸ τραπέζι μου κ' έπῆρα τὴν πένη στο χέρι με τὴν άπόφαση να τὸ γράψω. Δὲν μπορούσα. Έπρεπε να ξεσκάσει. Να γύσω στὸ χαστί όλα τὴ στενοχώρια μου να βγάλω ἔλα τὴ φρεκαῖτα τῆς ψυχῆς μου, να πα- ραγγυρῶ με δυο γλυκά λόγια και τὸ φίλο μου που ποιος ξέρει σὲ σ' άπελπισία βρίσκονταν. Σάν τί- λαιωσα τὸ γράμμα εἶπανε αλαφρότερος. Αλλά κατὶ μ' έπνιγε. Έπρεπε να κλάψω γιά να ξεθιμά- νοι. Έπρεσα στὸ κρεβάτι μου, κ' έκλαψα, εκλαψα βδο μόρεςα.

Σὲ λίγες μέρες θα βάλω άπάντηση. Διαβάξα κ' ἡ καρδιά μου χαμολιπε.

— Ο πατέρας μου, το ξέρεις, εἶτανε έμπορος. Με τὰ σπουγγάρια και εμπουρεύονταν έκανε κάμπο- ση περιουσία, με τὸ νησί του εἶτανε καμὲ ἰδῆ έπιστήμονα. Ἤθελενα, εἶναι άκίβεια, κ' εἶναι κάποια κλίση στὰ γερμανικά, κάποια ξεχωριστή προθυμία γιά μάθηση. Ἰδιαίτερος ἡ φιλολογία με ένθουλι- ζε. Τόσο ἡ άρχαία σου και ἡ νεώτερη. Ἰόνμα δὲν άφρηνα εἰδικάσαι, σελίδα φιλολογική σε βιβλία, σε περιοδικά, σε έφημερίδα δε γράφτηκε χερὶς να περῆ- ση άπὸ τὰ μάτια του εἶταν κατὰ παραπάνω από άγάπη εἶταν μια άνάγκη τῆς ψυχῆς μου που εἶναι κικημὲ εἶχε, να μπορούσα κι ο ίδιος μια μὲρα να γράφω, να διαβάζομαι όπως διαβάξα εγὼ τώρα τοὺς άλλους; κ' εἰλαχτρούσα. Με τέτοια άουρα γράφτηκε τὴ φιλολογία. Ο πατέρας μου έμπορος, άγράφματος άνθρωπος, βέρος νουσιότης, δὲν κατάλα- θαινε άπ' αὐτά. Αλλά μὲ εἶπνε ἔτσι τὸς ζητούσα, βέβαιος πὸς τὰ χρώματά του δὲ πῆγαιναν στὸν ά- νεμο. Έτσι περνοῦσαν τὰ χρόνια. Σάν έφτασε ο και- ρὸς να δώσω εξέταση άρρωσταί ο πατέρας μου και σε λίγες ἡμέρες πεθάνει. Τότε φανερώθηκε ἡ αλη- θινή μας κατάσταση. Μαθημέιος εγὼ να κάθομαι.

τα, εἶναι ἡ παράδοση που σ' αὐτὴν, εἶπαμε, χω- ροῦν οἱ γλώσσες τὴ ζωὴ, και αὐτὴ τις κάνει, ὅσοι κάνει, να λέγονται φυσικά διαλεκτοί. Ναι, στὴν εποχὴ τοῦ Σοφικανῶ, στὸ σχολιο δὲν πατούσαν οἱ γυναίκες, γράμματα δὲν εμάθαιναν, και τὰ εἰς εἰρηάτῳ κύκλοι ὁμοειθῶν διαδεδομένα ὄργανα συν- εννοήσεως δὲν τὰ γρικοῦσαν. Ναι, ἡ κοινὴ γλώσ- σα, τοῦ Σοφικανῶ δὲν εἶταν ὅλους διόλου αγγλώσσα κοινὴ εἶτανε μόνο «άπλή γλώσσα», πὸς άπλή, από τις άλλες που συνήθιζαν να γράφουν, τις «Ελ- ληνικές». Και εἶτανε «άπλή» γιά να μπορούσε εὐκολώτερα να τὴν καταλαβαίνει κανείς ὅταν εἰδι- άχζε, και δὲν εἶταν ὅλους διόλου κοινὴ, γιατί άριστὰ χυδαία (*) εἶτανε και τέτοια που εἶταν. Δὲν εἶταν ὅμως και καθαρεύουσα. Καθαρεύουσα δὲν εἶναι ἡ πρώτη κοινὴ, ὅπου και οἱ γυναίκες, σχεδὸν να τὴ γρικοῦν, και στὴν ἴδια γλώσσα, που εἶναι γραμμένος ὁλόκληρος τῆς γραμματικῆς τοῦ Σοφικανῶ ο έπίλογος (**), ὅπως βλέπετε άπ' αὐτὸ τὸ κομ- μάτι. «Και μὴ βαρυγομῆσει τινὰς; αν εἰςείνα που

εἰς πολλοὺς χρόνους και καιροὺς με πολλὸν κόπον και καλοὺς διδασκάλους μετὰ βίας μαθίνονται, τὴρω να τὰ βλέπουν εἰς τέτοιαν γλώσσαν κοινὴν ὅπου και οἱ γυναίκες σχεδὸν να τὴν γρικοῦν, ὅτι και δια- τοῦτο οἱ νέοι θέλουν αφήσει να μηδεν σπουδάζουν στὰ μαθήματα τὰ Ἑλληνικά, αλλά μάλιστα τούτη θέλει εἰσθαί άρχὴ καλὴ να παρακινήθουν και να πάρουν πόθον να μάθουν εἰςείνα που ναί βαθύτερον και ποχθίζονται με μεγάλην σπουδῆν, επειδὴ χωρίς διδάσκαλον άπατός του τινὰς εἰς ὀλιγον θέλει μά- θει να κλίνει τὰ μέρη τοῦ λόγου, και θέλει ξεύρει να κανονίζει και να τεχνολογᾷ και τάλλα ὡσαν εἶναι γραμμένα». Αὐτὴ λοιπὸν τὴ γλώσσα που δὲν εἶναι καθαρεύουσα και που εἶναι άνηκατωμένη, όχι ὅλους διόλου ἡ ἴδια εἰςείνη που μιλιότανε, ὁμοεπλή, ὡστε «κ' οἱ γυναίκες σχεδὸν να τὴ γρικοῦν» άρπά- ζοντα; γιά έπιχειρημα ο κ. Σκιῆς, άποδείχνει— καθὼς νομίζει— πὸς ἡ καθαρεύουσα ἦτο το εἰς εἰρη- τερον κύκλον ὁμοειθῶν διαδεδομένον ὄργανον συνεν- νοήσεως». Ὡς τόσο εκατὸ χρόνια πριν, ὅπως λέει ο ίδιος ο κ. Σκιῆς τέσσερα φύλλα πριν «ἡ δημώ- δης ἦτο διαδεδομένη εἰς τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἔθνους (=εἰς εἰρηότερον κύκλον ὁμοειθῶν) και έπε- κράτει ὁσημέραι περισσότερον καθ' ὅσον μετὰ τῆς ζενικῆς κατακτησεως; (τῶν Τούρκων, ἠΐξανεγ ἡ ά-

ριβμός τῶν Ἑλλήνων τῶν άποξενωμένων από τῆς πρωτευούσης» (*). Κι εἰνὸ εἰκαλοῦθοθαε κ' ὅσπερ' άπὸ τὰ χίλια πεντακῖσια, που ζῶσε ο Σοφικανῶς, να εἶναι ἡ καθαρεύουσα, ἡ «άρχαίζουσα» ἡ εκκλησια- στικὴ» από εἰς εἰρηότερον κύκλον ὁμοειθῶν διαδε- δομένον ὄργανον συνεννοήσεως και φυσικά έπρεπε τὸ ἴδιο να εἶτανε και τώρα, και μάλιστα ο «εἰρη- τερος κύκλος» έπρεπε να ἔχει γίνει «εἰρηότερος» ὡστερ' από τὰ σχολιά, και τὰ πανεπιστήμια, και τις έφημερίδες, και τὰ βιβλία, και τάλλα όλα που συντελοῦνε στὴν επικράτηση και στ' άπλωμα μιᾶς γλώσσας, σήμερα ἡ καθαρεύουσα, ἡ άρχαίζουσα, ἡ δὴ επικρατεστερα πρέπει να καλῆται ὁμοίως δι ά- λεκτος ζωντανῆ, άπὸ ἄριθμὸς τις άνθρώπων, (ε- στο και όχι πάντοτε) μεταχειρίζεται αὐτὴν κτλ. (**). Δὲν τὴν έμποδίζει ὅμως ἡ περιορισμένη τῆς χρή- ση να εἶναι ἡ ζωντανωτέρα κ' επικρατεστερα διάλι- κτος τῆς σήμερον!

(*) Κοίτα Σάβη παράρτημα κτλ. σελ. 12' χυδαία τῆνὲ λέει ο Σοφικανῶς ο ίδιος.
(**) Κοίτα Σάβη παράρτημα κτλ. σελ. 12, 13.

(*) Σελ. 167. (**) Σελ. 104.